

Skildring av Frederiksborg

Återutgivning av text från 1868

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Skildring av
slottet Frederiksborg
– Återutgivning av text från 1868

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-305-0

Copyright © 2017 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du en kort skildring, och en illustration, av det berömda danska slottet Frederiksborg.

Du får veta mer om dess historia, dess många kungliga ägare och den kraftiga branden som förstörde delar av slottet.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1868 i tidskriften ”Nordiska taflor. Pittoreska utsigter från Sverige, Norge och Danmark. Tredje bandet” med rubriken ”Frederiksborg”.

Texten och illustrationen publicerades anonymt.

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksbiblioteket.se i februari 2017.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Skildring av Frederiksborg år 1868

Den här texten publicerades ursprungligen år 1868 i tidskriften "Nordiska taflor. Pittoreska utsigter från Sverige, Norge och Danmark. Tredje bandet" med rubriken "Frederiksborg". Texten och illustrationen publicerades anonymt.

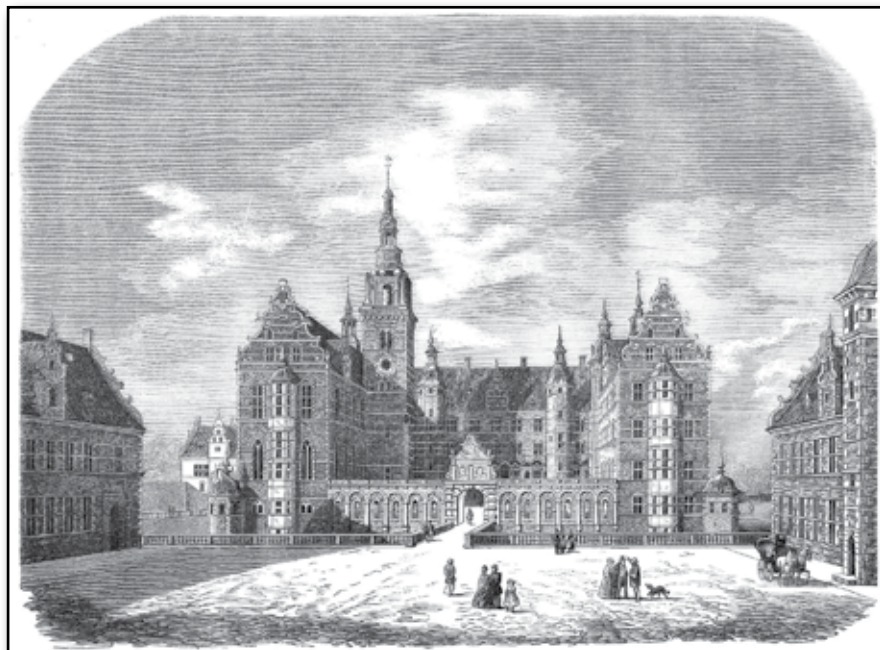
Den för nordöstliga Själland egendomliga, sällsynt vackra naturen har gifvit Danmarks konungar anledning att derstädes åt sig uppföra slott, af hvilka endast få räkna hundraåriga anor. Tidens förhärjande tand har nämligen tillintetgjort de flesta af dessa forntidens praktfulla minnesmärken, och det stoltaste af dem alla, Frederiksborg, en verklig kungaborg, som inom sina murar gömde århundradens skatter af konst och lyx, hotades den 17 Dec. 1859 att af en förfärlig våldeld läggas nästan i aska. Derföre var förlusten af Frederiksborg ett slag, som träffade hela danska nationen, och landets yppersta förmågor i allt hvad byggnadsväg hette räckte hvarandra handen till konungaborgens återuppbyggande, så att det endast för en stund skulle kunna sägas: "fuit Ilium".

Om Frederiksborg kan med skäl sägas, att dess utveckling haft en öfverraskande likhet med människans: i sin barndom var det en

liten bostad åt Herluf Trolle, som här lefde på "Hillerödsholm", som det då kallades, när konungen ej kallade denne tappre sjöhjelte till en dust på hafvet. Sedermera flyttade han till Herlufsholm, då Frederik II genom byte den 1 Juli 1560 öfvertog Hillerödsholm och i dess ställe lät uppföra en konungaborg, som uppkallades efter honom; likväl varade denna slottets ynglingaålder ej längre, än tills det i Kristian IV fick en ny herrskare, som lät nedrifva sin faders verk och under åren 1602—1608 nästan på nytt grundlade och fullbordade Frederiksborg. Af de gamla tornen återstodo nämligen endast två. Slottet thronade således som en kämpe, värdigt representerande den man, som derstädes 1577 blef verldsmedborgare.

Frederiksborgs yttre hade före branden nästan samma utseende, som Kristian IV gaf det och som det sedermera återfått. Den majestätiska byggnaden, uppförd i nederländsk stil af röd mursten med sandstenszirater, hvilat på tre holmar. Ifrån staden förer vägen öfver bron genom det höga, smala porttornet in till den yttre slottsgården, hvarifrån man har en synnerligt god öfverblick af de särskilda slottsflyglarne. Öfver denna gård — fordom utgångspunkten för kungliga jagtpartier — hvilat nu en stillhet, som erinrar åskådaren om, att han befinner sig uti en ruin. Den inre gårdens murar bilda en fyrkant, på hvars ena sida ingångsporten befinner sig; venstra flygeln upptog Riddaresalen, hvars golf och kaminer med sina hvita och svarta marmorrutor i förening med de af sina gobelinstapeter, 77 alnar långa och 21 alnar breda, betäckta väggarne på den besökande gjorde ett imponant intryck. Under Riddaresalen intager slottskapellet — nu Hilleröds sockenkyrka — hela bottenvåningen, och den ädla renaissansstilen, hvaruti den är hällen, gör den till slottets enda nuvarande prydnad. Det skönt hvälfda blå taket med dess otaliga gulds-

tjernor stämmer väl öfverens med de alabasterfigurer uppbärande sittplatserna, hvilka, likasom dörrarne, prydas af träinläggning och derigenom bidraga till att altaret, orgeln och predikstolen ej synas öfverlastade af de rika silfverziraterna. Riddaresalens och de öfriga rummens talrika prydnader har elden förtärt, och Frederiksborgs nuvarande skönhet är af en mera yttre beskaffenhet; den består af de vackra skogarne, som öfverallt omgifva slottet. De smäckra tornen, som spegla sig i slottsdammen, erbjuda åskådaren en herrlig anblick, när man vandrar uppför Jägarebacken med dess gräsrika terrasser, mellan hvilkas vackra blomstergrupper slingra sig inbjudande spatsergångar. Äfven om Frederiksborg, utan detta skogspanorama omkring sig, stod på en hed, skulle det likväl såsom ruin hafva sin stora betydelse; nu deremot smekes såväl ögat som skönhetssinnet af de herrliga naturomgifningarne, och intresset fångslas vid slottet, hvars återuppbyggande uti dess ursprungliga gestalt till lif återkallar ett af forntidens plastiska och karakteristiska minnen.

Frederiksborgs slott på Själland.

Viktiga ord och personer

Aln.

Längdmått. En aln är 59 cm.

Fredrik II.

[1534–1588] Kung av Danmark och Norge från 1559 till sin död 1588. Led de sista åren svårt av malaria, en sjukdom som förvärrades av hårt drickande.

Fuit Ilium.

Ett uttryck på latin från dikten "Aeniden" som skrevs av romerske poeten Virgilius omkring år 30 e Kr. Texten handlade ursprungligen om Troja och betyder ungefär "det var storslaget".

Kristian IV.

[1577–1648] Kristian var kung över Norge och Danmark från 1588 till sin död 1648. Är mest känd för sina militära misslyckanden, bland annat Kalmarkriget 1611–1613 och Trettioåriga kriget.

Trolle, Herluf.

[1516–1565] Dansk amiral och riksråd. Var en allkonstnär och en av landets mäktigaste personer. Utsågs till riksråd 1557 men

skrev också ett stort antal psalmer. Är mest känd för sin tid som chef för den danska flottan och sin seger över svenska flottan vid Öland år 1564.

Zirater.

Äldre uttryck som betyder prydnad, utsirning. Ordet kommer från tyskans "zierat".

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Här kan du söka bland e-böcker från flera olika förlag om en rad olika ämnen, bland annat historia och arkeologi.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)